

הפנת הגינה לקראת שנת השמיטה ושימורה בשנת השמיטה

חיוב שמירת הלכות השמיטה בגינה ובשדה זהה.

ההכנות לקראת שנת השמיטה יעזרו לבעלי הגינה לשמור על גינתם ולהימנע ממעבר על איסורים.

ההכנות בשישית

כל מה שניתן לבצע בשנה השישית אין לדחותו לשנת השמיטה. לכן, במידת האפשר, כדאי לשתול בשישית גידולים שמצריכים פחות טיפול בשנה השביעית.

לפני ראש השנה של השביעית

- דישון - יש לדשן את הגינה, בחומרים המתפרקים לאורך זמן, כדי להמנע מדישון בשביעית כמה שאפשר.
- גיזום - יש לבצע גיזום (אם יתעורר צורך בגיזום תוך השביעית עיינו לקמן בהוראות).
- קשירה - יש לקשור העצים ולחזקם במידת הצורך.
- ריסוס - יש לבצע ריסוס כנגד גדילת עשבים שוטים והתפשטות הדשא.
- נטיעה - עצי פרי מגולי שורש מותרת עד ט"ו באב¹.
- עצי סרק מגולי שורש מותרת עד ט"ו באלול.
- עצים עם גוש אדמה שיכולים לחיות בו שבועיים, מותרת עד ראש השנה.
- פריסת מרבדי דשא מוכנים - מותר לפרוס עד ר"ח אלול.
- שתילת דשא - יש לסיים עד לר"ח תמוז.
- זריעה - מותרת עד ג' ימים קודם ראש השנה². בפרחים בעלי ריח יש להקדים מספיק זמן, כך שהנביטה תהיה עוד בשנה השישית.

¹ כדי ששנות הערלה לא יתחילו בשנת השביעית ויהיה חשד שנטע בשביעית.
² ש"ך על שו"ע יורה דעה סי' רצג, מנחת חינוך מצוה רצח, "ומנחת שלמה" חלק א סימן נא אות ד' ביסס את האיסור, והביא לבסוף שאמנם החזו"א בסימן כב' אות ה' התיר, ונשאר בצ"ע, ואחרוני זמננו כתבו להחמיר.

הטיפול בשביעית

- הפעולות המותרות בשנה השביעית הינן רק לצורך שמירת הקיים ולא תוספת או שיפור³.
- כיסוי שורשים - עץ שנתגלו שורשיו ויש חשש ברור שימות אם לא יכוסה - מותר לכסות שורשיו בעפר⁴.
- גיזום וזמירה - לצורך הצלת העץ (ולא הפירות) יעשה רק במידה הנחוצה, בדיוק.
- גדר חיה - למטרת נוי מותר, אם נעשה כדי לשמור על המצב הקיים, בתנאי שהגדר כבר מלאה לחלוטין, ואין כאן מטרה למלא חללים שבה.
- כיסוח דשא - למטרת נוי מותר, אם נעשה כדי לשמור על המצב הקיים, בתנאי שהדשא כבר מלא לחלוטין, ואין כאן מטרה למלא חללים שבו.
- עטיפת פירות בנילון - מותרת אם מטרתה להגן עליהם⁵.
- עידור - מותר אם ברור שבלעדיו יגרם נזק לעצים⁶.
- השקיה - שמטרתה למנוע פגיעה בצמחים מותרת, ואז יש שהתירו⁷ להשקות באופן חופשי. במקום שיש השקיה ממוחשבת, אם ניתן, כדאי לתכנת המחשב עוד בשנה השישית.
- זיבול ריסוס ודישון - מותר רק כדי למנוע נזק וכאמור יש להשתדל לעשותו עוד בשישית

³ מו"ק דף ב ע"א במשנה, ובגמרא ע"ז דף נ ע"ב.
⁴ ילקוט יוסף שביעית פרק ד' הלכה יב' שאף רמב"ם יודה כי כיסוי אינו כנטיעה ראשונית, ועוד שיש סוברים שמהתורה האיסור זריעה ולא נטיעה, מנחת חינוך- מצוה שכז', שבט הלוי- חלק ג' סימן קנח' ועוד.
⁵ משנת יוסף סימן ב' אות כ'.
⁶ רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק א' הלכה י'.
⁷ יש שחלקו. עיין משנת יוסף סימן א' אות א', אור לציון עמוד לב'.

מותר לבצע עבודות בגינה שברור שמטרתם אינה פיתוח הגינה⁸.

זמירה - במקרה שהענפים גדלו ומפריעים להילוך האנשים⁹, או שזקוק לענפים עצמם, הזמירה מותרת בתנאי שהיא נעשית בשינוי¹⁰ ובדרך שמוכח איננה זמירה לצורך העץ או הפירות כגון שזומר רק מצד הדרך. אם מדובר בעצי פרי יש להזהר שלא להשחית פירות תוך כדי הגיזום¹¹. לכן אין לגזום גדר חיה של וורדים בעלי ריח.
קטיפת פרחים - ללא ריח מותרת, באופן שניכר שאין מטרתו לגדל גל חדש.
סיקול - מותר אך ורק אם זקוק לאבנים. צריך לעשות זאת בדרך שתוכיח זאת כגון על ידי אי סיקול כל השטח וכל האבנים.

עציצים

עציצים המונחים בגינה, גם אם אינם נקובים דינם כגינה עצמה¹².
עציצים שאינם נקובים או שיש מתחתם צלחת והם תחת תקרה¹³ וי"א שצריך גם דפנות¹⁴ - אין בהם דין שביעית. עציץ שנשבר, המונח בחממה או בבית, ניתן להעבירו עם העפר שעל השרשים לעציץ אחר, ובתנאי שיכול להתקיים עם העפר שנשאר למשך שבועיים.

⁸ המקור במשנה שביעית פרק ד' משנה ו', וברמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק א' הלכה כ'.
⁹ משנה שביעית פרק ד' משנה ו', רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק א' הלכה כ'.
¹⁰ ספר השמיטה פרק א' הלכה י'.
¹¹ פירות נקראים משלב הבוסר- שהוא מעט אחר נפילת הפרח.
¹² מדרבנן, חזו"א סימן כ אות ה ועוד.
¹³ ירושלמי ערלה פרק א.
¹⁴ ספר השמיטה לרב טיקוצ'ניסקי פרק ג הלכה ו

